

LA MEDELENI

VOL. I

**Ediție îngrijită
și tabel cronologic
de Valeria FILIMON**

AGORA

CUPRINS

I

HOTARUL NESTATORNIC

Partea întâi

I POTEKIN ȘI KAMI-MURA.....	7
II CĂSUȚA ALBĂ ȘI ROCHIȚA ROȘIE	57
III HERR DIREKTOR	81

Partea a doua

I „MEDIUL MOLDOVENESC”	116
II ROBINSON CRUSOE.....	155
III PĂPUȘA MONICĂI.....	173
IV „MOȘ GHEORGHE, NU TRAGI DIN LULEA?”	193

I

POTEMKIN ȘI KAMI-MURA

Doi țărani salutară cu o arhaică solemnitate pe viitorul stăpân al moșiei. Mișcarea vastelor pălării învâluie pe Dănuț cu epicul vânt al gloriei. Se opri în mijlocul șoselei ca un gladiator aclamat în arenă cu călcâiul pe trupul biruitului, având drept scut zmeul, drept lance sfoara al cărei fuior îl strângea în pumnul răpezit îndărăt.

– D-apoi nu te doboară, boierule, namila asta? întrebă unul din țărani.

– Pe mine?!

Dănuț tocmai isprăvise clasele primare. Era licean în vacanță.

– Mai bine hai de i-om da boierului o mână de-ajutor să-l suie, se amestecă în vorbă celălalt țăran, apropiindu-se de zmeu.

– Da mare-i! se minună el. Cât o fereastră boierească!

Dănuț se simți mândru că zmeul e al lui și umilit că e mai mare decât el. Instinctiv – cum ocolește o femeie mărunță vecinătatea celor înalte – se îndepărtă grav, măsurând șoseaua cu pasul. Zmeul rămase arestat între cei doi țărani.

– Oprește, boierule, că nu bate vântul dintr-acolo; întoarce-te-napoi, porunci sfătos unul dintre ei.

Dănuț se codi o clipă, cercetă zărilor, se încruntă cu demnitate, ca frământat de socoteli adânci, de răspunderi... și se supuse. În goana mare trecu pe lângă zmeul atent, și fugi, și fugi depănând sfoara între degete. În urma lui mosorul se zbătea ca un guzgan epileptic.

– Dați-i drumul! răcni el de departe, smucind sfoara din răspuțeri.

Zmeul căzu în cap, Dănuț pe spate.

Între timp, unul câte unul, apoi pâlcuri-pâlcuri, copilașii satului îngrădiră, desculți și naivi, evenimentul de pe șosea.

– Lasă, boierule, că ți-l muștruiesc eu, îl liniști unul din țărani, ștergându-i straiile de colb cu bățai delicate, ca pe un patrafir.

– Vezi! Vezi! Dacă nu i-ați întins coada, suspină întretăiat Dănuț, abia stăpânindu-și lacrimile.

– Ia să vezi, boierule, numai să-l iei cu binișoru, ș-ă! vezi că pornește! Așa-i și calu năvălaš!... Ia te uită mata!... Ș-ă! tragi... ș-ă! încerci, ș-ă! mai lași slobod... și iar tragi hățu... Ian auzi!

Melodică mânie de violoncel, zbârnâitoare vâjâie în salturile, tresăltările și înconvoierile-ncordate ale zmeului însuflețit de viața vânturilor străvezii. Cozile se alintau feminin în larg, dezmiardând puterea vânturilor.

– Hooo-pa!...

Dănuț întinse brațele pe jumătate, într-ajutor Celui de Sus, c-un gol în piept și, înfiorat, își feri capul. Cu o pornire de balet, fetele se mlădiară lin; băieții se-ncordară, gata să se avânte.

Ca un delfin pe valul mării zmeul se dăduse peste cap... și mărâind se înțepenise iar la loc, piept în piept cu-ntreg văzduhul... În urmă ondulară cozile, păstrându-și grația de stele căzătoare.

– Hăi-hăi! chiuiră copiii.

Dănuț clipi, zâmbind. Sfoara curgea repede spre cer. Zmeul se înalță deasupra satului, mai sus decât dealurile, decât soarele, decât rândunelele. Copiii îl căutau cu mâna streășină la ochi, cu degetul celeilalte întins.

– Uite-l, măi! izbucni un băiețel.

– Taci, măi! se răsti la el altul.

– Ci, măi? Ci?

– Sss! se-ncrunțară ceilalți.

În tăcerea din nou limpezită, cerul torcea înăbușit.

Dănuț pipăi sfoara ca pe tăișul unei săbii, cu vârful vârfului degetelor.

– Apucă zdravăn, boierule, că țin și eu...

Dănuț se înghesui în țaran, apucă sfoara și, pătruns de adâncimea bulboanei de sus, își trase o mână de pe sfoară. Dibuinț cu ea îndărăt, apucă brațul omului. Mâna de pe braț strângea din răspuțeri; cea de pe sfoară, ușurel.

– Ține bine, boierule, nu-ți fie frică!... Pune amândouă mâinile, voinicește!

Cu o pornire dușmănoasă, Dănuț se opinti și trase, încrețindu-și fața. Cerul nu se desfundă... În mâinile lui, atletică, sfoara vibra, umplându-i mușchii de bărbăție... Ochii îi străluciră îmbătați.

– De-acum poți pleca.

– Rămâi sănătos, boierule! glumi cu seriozitate țaranul, prefăcându-se că pleacă. Sfoara-i izbucni din mână.

– Stai! Stai! Nu mă lăsa! Scapă-mă! țipă Dănuț, îmbrâncit, târât, răscolit de panica unui înec în văzduh.

– Iaca aici-s! Din urmă răsună un trap jucăuș...

– Vă poștește conia de grabă la curte.

– De ce? se răsti Dănuț către omul de pe bihuncă.

– Mergem la gară, boierule, că-i vremea! răspunse omul, abia stăpânind calul.

– Feriți, măai! chiuiră copiii, zbughind din calea calului speriat.

Colbul se luă la trântă cu șoseaua... Hora copiilor încercui îndeaproape pe Dănuț.

– Ce ne facem? întrebă el mahnit, cu toată nădejdea în țaran... Îl dăm jos?

– Mai lasă-l bădiel!... Nu-l da jos, boierule! se rugară în cor copiii, când la țăran, când la Dănuț.

R – Eu zic să-l ducem în ogradă și să-l legăm.

– Sigur! Sigur! jubilă Dănuț, mai-mai să sară de gâtul mântuitorului.

În frunte cu Dănuț, alaiul mărunților călăuzi până la poarta ogrăzii pasul înalt al zmeului... Ograda se umplu de zarvă: câinii hămăiau, slugile răsăreau din toate părțile.

– Hai, Dănuț, hai că vine trenul, îl îndemnă din trăsură, gata de plecare, doamna Deleanu, cu mâinile pe urechi.

– Stai, mamă, nu vezi că am treabă! răspunse Dănuț, trăgând de sfoara zmeului priponit, ca spre încercare.

– Gata, boierule! De-acuma nu mai scapă, că doar îl ține un stejar!

– Ai isprăvit, Dănuț?

– Bine, da' cine-l păzește? se îngrijoră el.

– Noi! Noi! protestă poarta înflorită cu copii.

– Ba eu! hotări apăsă un băiețuș mai răsărit, îngroșându-și glasul.

Înfruntând dulăii, intră în ogradă și se înfipse lângă stejarul încolăcit de sfoara zmeului.

– Cum îți zice ție? îl cercetă bănuitor Dănuț.

– A Marandei, să trăiți, răsună marțial răspunsul.

– Și mai cum, băiețele? întrebă cu blândeță doamna Deleanu, scoborând pe scara trăsuri.

– Gheorghită, sărut mâna!

– Și nu ți-i teamă c-or să te mănânce câinii?

– Ehe!...

– Măi Gheorghită, să nu te miști de-aici! porunci Dănuț.

– *Ecoutes, mon petit, il faut lui parler gentiment, pas de cette manière; tiens, donnes-lui des bonbons.*¹

– Na... poftim, retușă Dănuț sub privirea doamnei Deleanu.

Și, brusc, îi întinse cutiuța cu bomboane violete, oferindu-i orășenește. Gheorghită șovăi, dar îndemnul cucoanei îl hotări. Însfăcă repede cutiuța. Dănuț rămase cu capacul, indignat și nedumerit. Doamna Deleanu începu să râdă.

– Lasă, Dănuț, dă-i și capacul... Poftim și dumitale pentr-un rachi, și-ți mulțumesc.

– Să trăiască boierul și să crească mare! se ploconi țăranul.

Trăsura porni.

Urcându-se în genunchi pe pernă, cu bărbia sprijinită de poclit, Dănuț privi îndelung, cu melancolică invidie, pe din ce în ce micșoratul Gheorghită. La fel priveau copiii, cățărați de-a lungul porții, pe străjerul stejarului cu zmeul.

¹ Ascultă, micuțul meu, trebuie să-i vorbești frumos, nu așa; ține, dă-i bomboane (fr.).

Rămas stăpân, Gheorghită a Marandei dezmierdă sfoara întinsă și sonoră ca o strună... și nesocotind bunătățile din pumnul închis, se așează la pământ sprijinindu-se de trunchi, își încrucișă brațele pe piept și începu să privească cerul ca un flăcău îndrăgostit.

– ...Te rog, nu te deranja, domnule Șteflea.

– Vai de mine! Scuzați, vă rog! Știți, căldurile...

Odăița scundă bâzâia ca un 10 mai al muștelor.

Șeful gării, cu surtucul pe jumătate îmbrăcat, boxa în zadar, pe nevăzute, cu pumnul îndărăt, gaura blestemată a celeilalte mâneci... În sfârșit, răzbind prin tunelul de alpaca albastră, mâna șefului se repezi spre mâna înmănușată a doamnei Deleanu. Cu o înclinare eroică de om gras, sărută mânușa. Aducându-și aminte de batistă, și-o luă de pe cap, pudic.

Dănuț se simți înfrigurat, ca într-o magazie cu jucării misterioase. Nu-și lua ochii de la *looping-the-loop*-ul lent al benzii de hârtie ciuruită de pe roțița telegrafului... Știa că banda aceea e tainicul funicular cu care urcă și coboară cuvintele de prin văzduh... și parcă nu-i venea să creadă.

– Vine regulat, domnule Șteflea?

– Vai de mine, conită, imediat! gâfâi șeful.

– Hai, Dănuț, afară.

Pe peron așteptau un buchet de găște legate, o traistă vărgată și, blondă, dimineața de vară între doi castani.

– Ia să te văd, Dănuț.... Vai! În ce hal ești!

Costumul elegant de marinier, îmbrăcat abia de dimineață, încercase naufragiul șoselei. Sandalele fumegau la fiecare mișcare de colbăite ce erau, iar șosetele atârnavă buzate, descoperind gleznele mai albe decât pulpele.

Doamna Deleanu se așează pe bancă, avându-l pe Dănuț în față, ca o problemă de arhitectură. Își ridică voaleta, își scoase mânușile. Dănuț se simți reconstruit.

Cochetă impertinență – poruncită de năsucul cârn copilărește – bereta albă se înclină spre ceafă, cam pe-o ureche, decoltând fruntea în întregime; panglicile fluturară marin; funda albastră reînflori cu ancora pe față, la îmbinarea aripelor gulerului...

– Numai o mireasă-i lipsește! se minună duios șeful gării, răsărind cu o condicuță subțioară și cu chipiul roș deasupra pletelor batistei.

– Vine?

– Vine.

– Dănuț! Dănuț!

Cu resemnare satisfăcută, ca salvat de la sinucidere, Dănuț se lăsă tras îndărăt. Zărise la orizontul vertiginos al șinelor un punct negru, dușmănos ca o gaură de revolver încărcat.

Mai așteptară, privind șinele nervoase... Îngrozitor de supărată pe gară, mașina trecu înainte...

– Marfă... marfă... marfă; a treia... a treia... a treia... descifra Dănuț în gura mare, clipind și strângând mai tare mâna doamnei Deleanu.

- Uite-l pe tata, mamă! Nu-l vezi?! Papa! Papa!

La fereastra unui compartiment, mâinile domnului Deleanu scuturau mânușele spre cei de pe peron... La ușa vagonului flutură pletele întunecate ale Olguței. Nici nu se opriše trenul, că Olguța și sărise de pe scară, veselă, familiară, cum sărea și dimineața din pat pe covoraș.

- Vai, Olguța! vrei să mă îmbolnăvești? țipă doamna Deleanu, alergând spre ea.

În treacăt, Olguța-i sărută mâna și se rezezi la vizitiu:

- Moș Gheorghi! Moș Gheorghi! Am venit!

În urma Olguței se coborâră bagajele - trecute pe geam lui Ion - apoi domnul Deleanu, cheflui, în haine de *soie-écrue*, cu panamaua pe ceafă, gata să glumească, să interpeleze; după el, cu mișcări liniștite și ochi mari de îndrăgostit, privind și respirând vacanța, Monica.

- Ți pare bine că ai venit la noi, Monica? o întâmpină doamna Deleanu, luând-o în brațe, de-a dreptul de pe ultima treaptă, și sărutându-i obrazii.

- Da.

Pălăria de pai, cu boruri rotunde și panglică neagră, prinsă cu elastic pe sub bărbie, îi alunecă pe spate, atârându-i de gât.

Doamna Deleanu surâse părului descoperit: era auriu cum sunt numai pletele de soare, pe care copiii vânători de fluturi le găsesc prin iarba crângurilor, zâmbind sub pălăria lor, în locul fluturului după care au azvârlit-o.

- Ei, copii, n-am uitat vreun bagaj?... Bun... Totu-i în regulă! Ei, bravo! Grozav îs de bine dispus! se luminează de-a binelea domnul Deleanu, frecându-și mâinile ca după un proces câștigat.

Gestul bucuriei, al enervării și al spălatului pe mâni era același la domnul Deleanu.

Dănuț se bosumflase; nimeni nu-l lua în samă, nimeni nu se uita la el! Închise ochii și se făcu nevăzut!

- Mamă, unde mi-i pălăria? găfâi Olguța, sosind în goana mare de la cai.

Un cap de bunic, cu ochelari de aur pe vârful nasului, apără la fereastra vagonului.

- Mă rog, a rămas în compartiment o pălărie de domnișoară; nu-i a dumneavoastră?

- Ba da! o revendică Olguța cu tărie.

- Mai bine mulțumește domnului, Olguța... Poftim! Ce ți-ai mai uitat? o cercetă, măsurând-o din cap până-n picioare, doamna Deleanu.

- Pfuuu! izbucni Olguța, dând cu ochii de Dănuț.

Șopti ceva la urechea Monicăi.

- Pfuuu! pufniră amândouă.

- Bufta, Bufta poloboc, cioc-poc, cioc-poc! apostrofă Olguța pe Dănuț.

Cele două săptămâni de vacanță la țară îi rotunjiseră obrazii, stărnind astfel o nouă poreclă pe buzele Olguței. Deșteptat din posomorală și uitare, Dănuț

măsură pieziș pe sora lui și, cu mâinile care ținuseră sfoara zmeului, o pălmui din două părți, alungând de pe obraji ei paloarea examenelor.

– Bravo! Galant cavalier! se amestecă, de la fereastra trenului pornit, domnul cel bătrân.

– Respectili mele, coani Iorgu! răsună un glas de la fereastra vagonului următor.

– *Vus tis di Ianc!... A ghiten Weig.*

La auzul jargonului ireproșabil, ferestrele vagonului de-a doua se umplură de capete semite, ca ferestrele unei cafenele de pe Ștefan cel Mare... și de serviable salutări. Care negustor din Iași nu fusese sau nu era clientul lui conu Iorgu Deleanu!

– Copii! Copii! Ia, mă rog! îi potoli doamna Deleanu, despărțind la timp pe Dănuț de pumnul și piciorul Olguței.

– Am să-ți arăt eu ție! gesticulă Olguța.

– Lasă, Olguța, nu vorbi c-un rău crescut, o împacă Monica, luând-o de braț. Porniră înainte, împreună cu doamna Deleanu... Dănuț le ajunsese din urmă.

– Voi... voi sunteți niște fete! le aruncă el cu glasul înecat de indignare.

– Nu-i adevărat! bătu din picior Olguța, răzbită de insultă.

– Nici nu mai încape vorbă. Tu ești băiat, interveni domnul Deleanu. Singura noastră fetiță e Monica. Așa-i, Monica?

– Ba și eu! protestă Olguța... Da nu-i dau voie lui – îl fulgeră cu degetul – să mă insulte!

– Numai foc îi duduița noastră, șopti moș Gheorghe, cu zâmbete-n mustăți și-n ochi, cătră omul care-ncărca geamandanele în căruță.

– Pace vouă! le porunci râzând domnul Deleanu. Cine merge cu mine în bihuncă?

– Eu! se pripi Dănuț.

– Ba eu! îl înlătură Olguța.

– Eu am spus întâi!

– Ce-are a face!

– Ba are!

– Nu vorbesc cu tine.

Între timp, doamna Deleanu se urcase în trăsură.

– Bine, da cu mine nu vine nimeni?

– Eu, tante Alice, se oferi Monica.

– Atunci, voi haideți cu mine în bihuncă.

– El să meargă în trăsură, stărui încruntată Olguța.

– Duduiță, îi șopti moș Gheorghe, hai cu moșu pe capră.

Olguța se însenină... dar repede-și luă o figură de mucenică.

– Du-te cu bihunca! Mie nu-mi trebuie!... Lasă, lasă! se prefăcu ea că suspină, urcându-se pe capră, eu îs persecutată: știu eu!

Și smulgând biciul din teaca lui, șfichiui caii.

- Stai binișor, duduie, că ne răstoarnă!

- Moș Gheorghe, zvâcni Olguța cu neastâmpăr între picioarele lui, mână cât poți... Să nu cumva să ne ajungă! Auzi, moș Gheorghe?

Respect pentru oameni și cărți

- Vă salut cu respect, coane Iorgule!

- Hei! ce mai faci, domnule Șteflea? Tot voinic?! Tot vesel?!

- Vă mulțumesc! Cu slujba... Mmdă!...

Neastâmpărul și mânia clocoteau în sufletul lui Dănuț, încălecat pe bihuncă; deopotrivă și-n copitele calului rămas pe loc, în urma trăsurii.

- Hai, papa, te rog... iute...

- Stai, frate, ce atâta grabă? Doar nu ești președinte la Casație!

- Să dea Dumnezeu s-ajungă! dori din adâncul inimii domnul Șteflea.

- Ai ajuns cu vreun proces pe-acolo?

- Chiar pân-acolo nu, se spovedi el modest... Numai la Curtea de apel, dă, ca omul!

- O mână de-ajutor?

- Dac-ați vrea! îndrăzni el.

- Ei! Om vorbi altădată.

Dănuț se muia: trăsura nu se mai vedea. Un nod amar i se urcă în gât, amintindu-și cum se urcase Olguța pe capră... Atâta obidă se abătu asupra lui, încât subț pleoapele închise închipuirea-i dădu buzna în trăsură, alături de mama lui: să poată plânge și să fie consolată... Locul era ocupat de Monica!... Dănuț dădu pînteni roților bihuncii.

Picioarele Monicăi nu ajungeau până la podeaua trăsurii; atârnav. Totuși, nu și le legăna.

Nici nu bătea cu vârful ghetelor sânguitor lustruite toaca, în geamandanul ei de pe scăunaș. Și mâinile Monicăi pluteau liniștite pe genunchii împreunați. Numai vârfurile degetelor se ridicau uneori... și iar se lăsau, și iar tresăreau răsfirându-se...

...Fiindcă de-a dreapta și de-a stânga drumului se legănav lanuri de culoarea soarelui, când luminate, când umbrite – fiindcă pe-alocuri s-alungau atâția maci, de parcă toate pozele Scufiței Roșii din cărțile de basme porniseră însuflețite, lăsând albe paginile, rumenind câmpiile...

„Ce bine-i stă în negru!” gândi doamna Deleanu, și îndată-și duse cu spaimă superstițioasă mâna la gură. Monica avea abia zece ani și purtase de trei ori haina de doliu, pe care copilăria ei o îmbrăcase acum pentru ultima oară, fiindcă de acum înainte nu mai avea pe nimeni... Rochia neagră, pentru moartea bunicii, i-o făcuse doamna Deleanu...

- Monica, ce culoare îți place ție mai mult?

Ochii fetei privă grav pe doamna Deleanu.

Prinzând privirea îndreptată asupra rochiței de doliu, își plecă genele negre pe ochii de miere brună. Obrajii i se împurpurară; lacrimi mari îi alunecară de-a lungul feței... Mănuțile ei strânsă rochița ca pe o păpușă primejdută.

- Pui mic, pui mic, n-am vrut să te supăr!

Îi luă capul mâhnit pe genunchi, murmurându-i descântecul cu vorbe dulci, pentru durerile copiilor și-ale îndrăgostiților.

Câmpiile zvoneau de râsetele glasurilor mici. Lumina soarelui adânc se dăruia pământului.

- Iartă-mă *tante* Alice, n-am să mai fac!... Îmi place albastrul, șopti Monica, îmbrăcând cu-albastrul cerului unde era bunica blondul holdelor unde-ncepea vacanța.

- Nu mai tragi din lulea, moș Gheorghe?

- Duduița moșului, toate le știe!... clătină din cap moșneagul. Ba trag eu, când am vreme! Toate cu rânduiala lor.

- Da acuma de ce nu tragi? Moșneagul ridică din umeri. Cum să tragă? Palmele lui negre și bătătorite învăluiau, ocrotitoare, pumnișorii albi încheștați pe hățuri, ca două coji de nucă miezurile fragede.

- Da caii cine să-i măie, duduița moșului?

- Cine?!... Eu.

- Bată-te norocul să te bată!

- N-ai titiun? îl cercetă Olguța, imitându-l.

- Cumpără moșu'!

- Moș Gheorghe, începu Olguța cu sfială, întorcând spre el coada ochilor negri ca două capete de rândunici ieșite din cuib, ți-am adus un *pac di titiun*... Vezi că m-am ținut de cuvânt, moș Gheorghe! îl dojeni ea cu seriozitate.

De astă-vară făgăduise Olguța moșului un *pac di titiun*, și nu uitase! Pacul era o cutie de tablă, cu tutun de lux cumpărată de Olguța din banii ei, de cu toamnă, și păstrată în dulăpiorul ei un an întreg.

Olguța n-avea buni.

Chipul vioi și ghiduș al moșneagului se încruntă de înduioșare. Ochii mici se micșorară sclipitori; mustețile-mproșcate-a neastâmpăr tremurară zburlete. Cuprinzând c-o mână hățurile încrustate cu mânilor Olguței, scotoci cu cealaltă în buzunarul de la piept, scoase o garofiță sălbatecă și, binișor, înfipse în pletele întunecate ale fetei roșul lucefăr al dedeochiului.

Dănuț n-auzea decât tictacul mat al copitelor, bătând în tact cu inima lui, până-n inima pământului. Subt roțile bihunței, șoseaua viscoalea-ndărăt... Dănuț închise ochii.

„...Se făcuse noaptea neagră ca iadul, când zmeul se năpusti năprasnic în urma fugarilor. Fugea calul lui Făt-Frumos ca vântul, dar zmeul s-apropia ca gândul și Făt-Frumos simțea în spate...”

Dănuț deschise ochii, c-un fior în spate. Se prefăcuse el în zmeu, dar simțise numai spaima lui Făt-Frumos!... Ș-apoi, dacă Făt-Frumos ar fi tăiat capul

zmeului, cine-ar mai fi urmărit-o pe Olgața?... Dănuț porni din nou la drum, călare pe bihunță...

Domnul Deleanu ținea hățurile, dar nu i-ar fi trecut prin minte că nu mână el calul... Și cum să-l fi mână! Și bihunța și calul și hățurile, și Ion, care-l ținea pe Dănuț să nu cadă, de la spate, nu erau decât Dănuț prefăcut în ei toți. Cu dinții strânși, cu ochii închiși, cu fruntea încordată, Dănuț se iuțea după Olgața, în rostogolul roților, în tictacul mat al copitelor.

Dănuț se putea preface-n oricine, și-n orice; putea fi oricând, oriunde. N-avea decât să-nchidă ochii... Să fi vrut el, cât rău n-ar fi putut face! Noroc că era milos! Dănuț era mândru cu spaimă de puterile ascunse-n el... Odată se mâniase pe mama lui, fiindcă-l luase de urechi și-l pusese la colț. Închizând ochii Dănuț o omorâse... suferise... și, grăbit, o înviase la loc, căci dacă murea mama cine l-ar fi iertat! Nimeni nu bănuia tainele lui Dănuț, nici doctorul care-l știa pe de rost înlăuntru și-n afară. Subt pleoapele lui Dănuț, în adâncul lor, de acolo de unde vin lacrimile, se ascundea ceva, ca un somn cu visuri; cum închidea ochii era mai mare peste toți, chiar peste tata și mama. Pe mama o făcea împărăteasă, pe tata ori general, ori mare sfetnic, pe Olgața ori copil de casă, ori o trimetea la bucătărie.

Când le povestise moș Gheorghe povestea lui Ivan Turbincă, Olgața ceruse moșului o turbincă la fel cu a lui Ivan.

- Dac-aș fi Sân-Petru, matală ți-aș da-o, duduița moșului!

- Dă-mi-o, moș Gheorghe!

- De unde s-o iau?

- Dă-mi-o, moș Gheorghe!

Olgața se înroșise de necaz. Dănuț tăcuse, c-un zâmbet pentru el, în ochi... Mai târziu, la lumina lumânării, Dănuț își pipăise fruntea, privind-o în înecul ciudat al oglinzii. O dezmiardase chiar, ca pe un dar. Acolo era turbincă lui Ivan, în care încăpea tot iadul și tot pământul. Mult se bucurase Dănuț, fiindcă nimeni - nici Olgața - n-avea turbincă. Și nimeni nu știa că numai el o are, când închide ochii...

Dănuț simți deodată vântul și soarele în părul lui.

- Ce-i?

- Opriți, boierule, opriți... a căzut pălăria conașului.

Fluturându-și panglicele, bereta se rostogolea pe jos. Ion sări după ea.

- Papa, nu pornim? întrebă Dănuț, alarmat de presimțirea unui nou popas.

- Ține hățul, Ioane... Iar te grăbești? Măi, măi! Stai să-nvârt o țigară. Uite și pentru tine. Zâmbind copilărește, domnul Deleanu îi înfundă panamaua în capul lui Dănuț, lăsându-l fără cap, ca un cuier ocupat.

- Hoăăă! căscă el zgomotos, întinzând brațele alene.

Dănuț ridică panamaua, posomorât, și se uită la tatăl lui, care-și răsucea țigara, cu ochii femeilor neînțelese de bărbații lor.

- Uu-uu! uu-uu! uu-uu!...

- Cine face-așa, moș Gheorghe?! întrebă Olgața făcând întocmai.

- Caii, duduița moșului; au băut multă apă.

– Așa! au broaște-n burtă.

Monica dezmierdă mâna doamnei Deleanu.

– *Tante Alice!*

Respect – Ce-i, Monica?

– Nimic, *tante Alice*, zâmbi Monica, respirând adânc.

– Vrei să-mi spui ceva, Monica?

– Nu... E frumos, *tante Alice!*

– Pui mic!... Scoate-ți pălăria, să te rumenească soarele...

– *Tante Alice*, uite romanițe! recunosc Monica florile călcate în picioare, prin ograda școlilor. Romanițele râdeau în soare, și ele în vacanță.

– Acele ce-s, *tante Alice?*

– Sânzienne!

– Și acelea?

– Sângele-voinicului!

– Și acelea?

– Condurul-doamnei!

– ...Sânzienne, murmură Monica silabele tremurătoare de soare ca un vers uitat de albine pe buzele copiilor.

Tăcură.

Uguiau nevăzuți în jurul trăsorii dulci hulubi... Caii dădeau din cap blajin, urcând la pas suișul... Pâlpâiau fluturași albaștri... Rândunelele-și lăsaseră în iarbă, la uscat, rochițele umede de rouă... Drumul de foșnete și de miresme ducea spre cerul apropiat – cu părul auriu, cu obraji palizi, cu cozile pe spate, cu mâinile împreunate – pe Monica.

Putea să răsară, acolo unde drumul se împreună cu albastrul, în haină albă, ținând într-o mână inelul cu cheile cele grele care deschid porțile cerului, sfântul Petre surâzând.

– Mi-i foame, protestă Olguța.

De când aștepta moș Gheorghe vorba asta!

– Sss! șopti el la urechea Olguței; are moșul ceva!

– Ia să vad! îl rugă Olguța cu glas scăzut.

Moș Gheorghe scoase din buzunar o punguliță de hârtie.

– Ce are moșu??

– Roșcove! porunci Olguța.

– Iaca, la asta nu m-am gândit, se întristă moșneagul.

– Ce ai acolo, moș Gheorghe? se frământă Olguța.

– Ia niște zahăr de gheață, oftă el melancolic.

– Monica! Avem zahăr de gheață! strigă Olguța, tropăind pe capră...

– Ei, moș Gheorghe, îmi pare că vrei să-ți dai leafa pe mâna dentiștilor! îl dojeni în șagă doamna Deleanu.

- Lasă, cuconiță, să mănânce copiii zahăr... Parcă matale nu-ți dădeam tot așa când erai mică!... Doamna Deleanu zâmbi. Așa era. Și ea... Era mult de-atunci.

- Dar acumă îmi mai dai, moș Gheorghe?

- Dă, cuconiță! Cum o vrea duduia!

Olguța sfărâma cețoasele diamante înșirate pe sfoară... Începu praznicul: Olguța, pe capră, sfărma, sugea și înghițea, și iar începea; Monica, în trăsura, ronțăia încetișor, privind aiurea. Doamna Deleanu sugea neîndemânatec, înghimpându-se în colțurile sloiului vanilat, gândindu-se la vacanțele de odinioară... Moș Gheorghe își smulgea mustețile zâmbind. Olguța nu-l uitase: cu de-a sila îi vârâse în gură o bucată de zahăr; moș Gheorghe o furișase în buzunar, cu mare băgare de samă, ca pe un dar de preț.

- Moș Gheorghe, grozav mi-i de poftă de un castravete crud... știi, cu sare și chiper! ronțai Olguța.

- Lasă s-ajungem! Îți pregătește moșu, cum știe el.

- Moș Gheorghe, cumpărăm și roșcove de la crâșmă... N-am mai mâncat de când! Știi, la cofetărie n-au roșcove! Auzi, moș Gheorghe?

- Aud eu!

- Și cumpărăm?

- Cumpărăm, cum nu!

- Și mâncăm.

- ...Dacă mi-i da dinții la loc oi mânca și eu, șoricelul moșului!

- Vai, moș Gheorghe! N-ai să mănânci roșcove?... Hai să le facem compot.

Un nechezat vesti din urmă apropierea bihunței; caii de la trăsura nechezară războinic. Olguța se răsuci, privi, se încruntă și puse mâna pe bici.

- Moș Gheorghe! Nu mă lăsa! Ne-ajung!

Mult iubea moș Gheorghe caii, și pe cei de la trăsura, și pe cei de la bihuncă. Totuși, întrecerea începu vioaie, ca odinioară, când boierii erau năprasnici la mânia și la veselie, și când surugiii învăteau harapnice intrând cu oiștea-naintașilor în porți, ca să zâmbească inima boierilor de țipetele jupânițelor. Moș Gheorghe își mai aducea aminte; știa și Olguța de la el.

- Hii-hiii!... chiui Olguța.

Moș Gheorghe zâmbi numai; biciul șuieră o vorbă de șarpe; caii lungiră trapul, scuturând coamele grele, fluturând cozile lungi... Și opt copite bătură toba luptelor.

- Uită-te-napoi, Monica! o îndemnă Olguța, în gura mare, ca în plină vijelie. Monica ingenunchie pe perne, ridicând capul pe deasupra poclitului.

- S-apropie?

- Parcă... șovăi răspunsul.

- S-apropie?

- Parcă da, se temu Monica.

- S-apropie? tună Olguța, luând biciul din mâna lui moș Gheorghe.

II DRUMURI

*Lui Lily, întâiul meu volum
pe care-l socot vrednic
de a-i fi închinat*

CUPRINS

II DRUMURI

Partea întâi

I SFÂRȘITUL UNUI AN ȘCOLAR.....	5
II „IL ÉTAIT UN PETIT POMMIER”.....	43
III ESCAPADA OLGUȚEI.....	76

Partea a doua

I O NOAPTE.....	131
II O ZI.....	163
III O NOAPTE.....	220

Partea a treia

I IOANA PALLĂ.....	243
II RODICA.....	284
III MONICA.....	322
IV TITLUL ROMANULUI.....	341
V TÂNĂRUL ROMANCIER.....	356

III ÎNTRE VÂNTURI

*Îți închin, Lili,
cele trei volume ale Medelenilor,
scrise în umbra și lumina ta.*

CUPRINS

III ÎNTE VÂNTURI

PARTEA ÎNTÂI.....	5
PARTEA A DOUA.....	59
PARTEA A TREIA.....	148
PARTEA A PATRA.....	185
I.....	185
II.....	212
III.....	234
IV.....	247
EPILOG	250
TABEL CRONOLOGIC	267